

گفت و گو با عبدالعظیم فریدون، مدیرعامل انتشارات محراب قلم

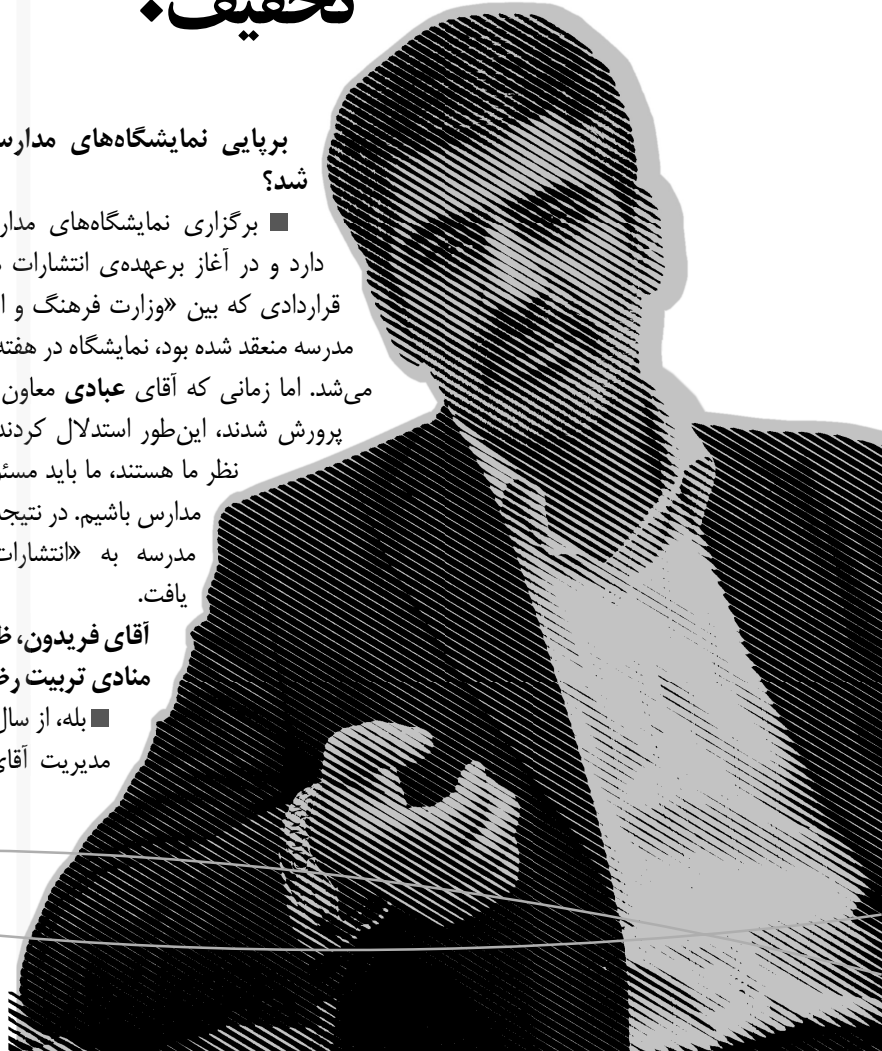
بایین قیمت تخفیف بالا

برپایی نمایشگاه‌های مدارس از چه سالی شروع شد؟

■ برگزاری نمایشگاه‌های مدارس سابقه‌ای هشت ساله دارد و در آغاز برعهده‌ی انتشارات مدرسه بود. در واقع، طبق قراردادی که بین «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» و انتشارات مدرسه منعقد شده بود، نمایشگاه در هفته‌ی کتاب در مدارس برگزار می‌شد. اما زمانی که آقای **عبادی** معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش شدند، این‌طور استدلال کردند که چون مدرسه‌ها تحت نظر ما هستند، ما باید مسئول برگزاری نمایشگاه‌های مدارس باشیم. در نتیجه این مسئولیت از انتشارات مدرسه به «انتشارات منادی تربیت» انتقال یافت.

آقای فریدون، ظاهراً از عملکرد انتشارات منادی تربیت رضایت ندارید.

■ بله، از سال پیش و مخصوصاً از زمان مدیریت آقای **خوسندی**، عملکرد آن

مطلوب نبوده است. از جمله، نحوه‌ی انتخاب کتاب بسیار نامناسب بود. زیرا آن‌ها به دنبال کتاب‌های ارزان با تخفیف بالا بودند که این دو مورد تکلیف روشنی دارد. یعنی کتابی که کیفیت بالایی دارد، ارزان نیست. قیمت‌گذاری کتابی که از نظر ادبیات، گرافیک، صحافی و مهم‌تر از همه از لحاظ محتوا خوب و مناسب باشد، عرف خاصی دارد و بین ۱۰ تا ۳۰ درصد هم تخفیف به آن تعلق می‌گیرد. این طور نیست که ناشر بتواند، کتابی پرهزینه را با تخفیف بالا بفروشد، زیرا متضرر می‌شود و باید کارش را تعطیل کند. به نظر بنده، قیمت پایین با تخفیف بالا از ویژگی‌های کتاب نامطلوب است.

آقای خرسندی تخفیف‌های بالا می‌گرفت و برای این که ناشر را برای دادن تخفیف تحریک کند، می‌گفت: کتاب‌ها مرجوع نمی‌شوند. اما به نظر شما، کتاب‌هایی که در نمایشگاه به فروش نمی‌رسند و به ناشر نیز مرجوع نمی‌شوند، چه تکلیفی دارند؟

قیمت پایین
با تخفیف بالا از
ویژگی‌های کتاب
نامطلوب است

کتاب‌ها برای برگزاری نمایشگاه به مدارس فرستاده می‌شدند. طبق روال معمول، کتاب‌ها را روی میز می‌چیدند و دانش‌آموزان بخشی از کتاب‌ها را می‌خریدند که به نظر بنده، کتاب‌هایی که خریداری می‌شدند، نسبت به کتاب‌های دیگر قابل قبول‌تر بودند. اما بخش دیگری از کتاب‌ها خریداری نمی‌شدند. این کتاب‌ها یا نامناسب بودند یا کتاب‌های کمک‌درسی یا کتاب کار بودند. طبیعی است، کتاب کار یا تمرین، یک بار مصرف است. یعنی به جای این که دانش‌آموزان دفتر تمرین بگیرند، از این‌ها استفاده می‌کنند و خیلی‌ها دوست ندارند، برای چنین کتاب‌هایی پول بدهند.

خلاصه مسئول آن زمان منادی تربیت، کتاب‌های باقیمانده از نمایشگاه را با تخفیف به مدارس برای انبار در کتابخانه می‌فروخت. به نظر بنده، کتاب‌های کتابخانه‌ی مدارس مورد قبول دانش‌آموزان نبوده و نیست. اولین فاجعه این است که ناشرین باید مطابق با نیاز و سلیقه‌ی منادی تربیت کتاب تولید کنند تا بتوانند تخفیف بالا بدهند که در این صورت کیفیت پایین می‌افتد. یا اگر قرار است ناشران قیمت تعیین کنند، قیمت‌گذاری کتابی با کیفیت پایین را به شکلی انجام می‌دهند که در صورت تخفیف دادن به منادی تربیت، ضرر نکنند.

برای اثبات حرف‌های بنده، به مدارس مراجعه کنید و از آن‌ها بخواهید، کتاب‌هایی را که منادی تربیت به آن‌ها داده است، بیاورند. با نگاه کارشناسی متوجه می‌شوید، کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های مدارس بار علمی مناسبی دارند یا خیر. بنا به دلایل ذکر شده، بنده و برخی از ناشران دیگر، کتاب‌های خوب و با کیفیت خود را در اختیار منادی تربیت قرار نمی‌دهیم.

آقای فریدون، در حال حاضر با منادی تربیت مشارکت دارید؟

■ بنده هنوز طلب‌های چند سال پیشم را از منادی تربیت نگرفته‌ام. البته مدیران فعلی گفته‌اند که بدهی‌های مؤسسه را تا آخر امسال پرداخت می‌کنیم. چون از مدیریت آن زمان ناامید شده بودم، ارتباط ما در حال حاضر کمرنگ‌تر شده است و کتاب‌های محدودی را به منادی تربیت می‌دهیم.

بدون تخفیف هرگز!

به نظر شما، دلیل اصلی این روش منادی تربیت چیست؟

■ مسئولین منادی تربیت می‌گفتند که مخاطب نمی‌تواند کتاب گران‌قیمت بخرد. البته از منظری درست است. یعنی امکان دارد در برخی نقاط کشور توان مالی نداشته باشند، اما در همه جا صادق نیست و می‌توان تفکیک کرد. این نکته‌ی اول بود. نکته‌ی بعدی این است که کلمه‌ی تخفیف همه‌جا سرایت کرده و یک اصل اساسی شده است. لازم است در مورد تخفیف توضیحی عرض کنم. شما وقتی کتابی تولید می‌کنید، هزینه‌ای دارد که این هزینه اساس قیمت‌گذاری آن کتاب محسوب می‌شود. برای مثال، اگر هزار تومان هزینه کردید، کتاب را دو هزار تومان قیمت می‌گذارید که بعد از تخفیف و هزینه‌های دیگر، حداقل سود ده درصدی برای شما بماند. اما وقتی تخفیف بیش از اندازه و استاندارد از شما می‌خواهند، به ناچار قیمت پشت جلد را بالاتر می‌برید.

از مجموع کتاب‌ها، ۱۰ تا ۲۰ درصد را بخش دولتی خریداری می‌کند. و ۸۰ درصد برای بخش خصوصی باقی می‌ماند. به این بخش تخفیف ۴۰ یا ۳۰ درصدی نمی‌دهیم و می‌خرد. در نتیجه، هزینه‌ی کل را مردم می‌پردازند. متأسفانه موضوع تخفیف را از انتشارات منادی تربیت، یعنی سیستم دولتی پایه‌گذاری کرد و هنوز هم باقی است. البته قیمت‌ها هم افزایش پیدا کرده‌اند که یکی از دلایل افزایش قیمت، افزایش تخفیف غیرمنطقی است.

ویژگی‌های نمایشگاه استاندارد از دید مدیرعامل محراب قلم چیست؟

■ شناسایی مخاطب؛

- متناسب بودن امکانات با شرایط مخاطب،
- مناسب بودن فضا و ساخت و سازها؛
- مطلوب بودن تزئینات و چیدمان کتاب‌ها؛
- وجود تبلیغات و برقراری تعامل با مخاطب.

همه‌ی مدیران و مسئولان جامعه وظیفه دارند که سطح علمی جامعه را بالا ببرند که یکی از ابزارهای این کار کتاب است

نحوه‌ی انتخاب کتاب برای مدارس به چه ترتیب است؟

■ سابقاً آموزش و پرورش کتاب‌ها را انتخاب می‌کرد. اما چندسالی است براساس تجربه‌ای که در باب انتخاب کتاب کسب کرده‌اند، نمونه کتاب‌ها را جمع‌آوری می‌کنند و کارشناسان منطقه یا استان، براساس نیازهای مدرسه‌ها، کتاب‌ها را انتخاب می‌کنند. انصافاً در باب گزینش نسبت به قبل پیشرفت کرده‌اند.

اگر آقای فریدون مسئول انتشارات منادی تربیت بود، چگونه عمل می‌کرد؟

■ اگر بنده مسئول بودم تلاش می‌کردم بهترین کتاب‌ها را با حداقل امکانات و بودجه جمع‌آوری کنم. تخفیف پایین، کتاب‌های مناسب و تفکیک کتاب‌های کتابخانه و نمایشگاه، از جمله کارهای من است. تفکیک به این دلیل که کتاب‌های کتابخانه باید مرجع و منبع باشند. با در نظر گرفتن بودجه، خرید کتاب‌ها را اولویت‌بندی می‌کردم، که این گام اول است. در گام دوم، به بعضی مناطق که توان بیشتری دارند، کتاب‌هایی را که گران‌ترند، می‌فرستادم. البته که کتاب سنگین و مرغوب باید تخفیف متفاوتی داشته باشد. با ناشر قرارداد می‌بستم و تخفیف کتاب را هم طبقه‌بندی می‌کردم. بعد کتاب‌ها را به نمایشگاه می‌فرستادم و هر کتابی که فروش نرفت، آن را مرجوع می‌کردم. کمی دقت کار بالا می‌رفت و در کل خروجی خوبی داشتیم.

جولای ۲۰۱۹

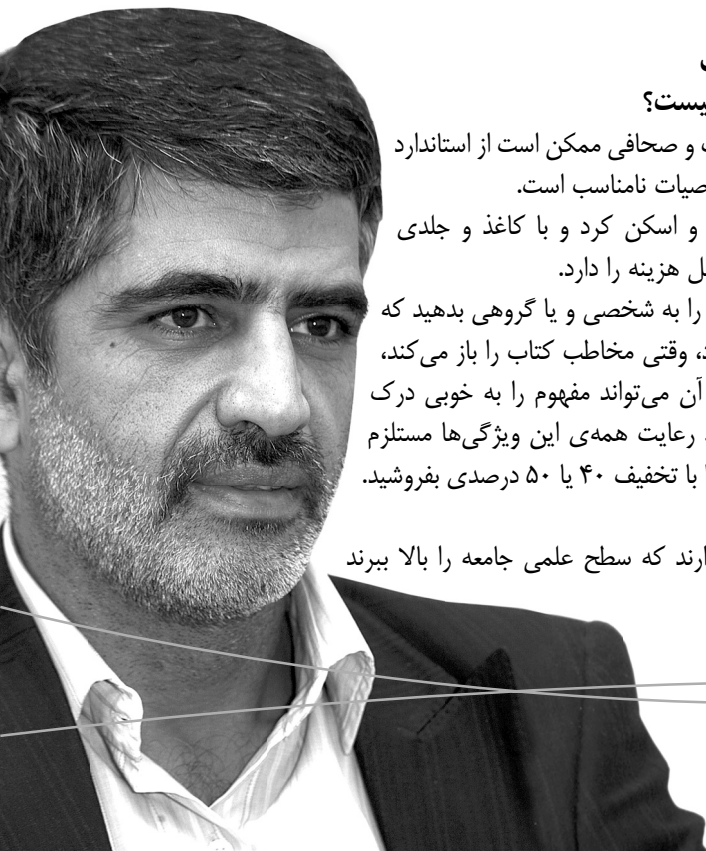
زمستان ۱۳۸۸

۱۷

همه‌ی کتاب‌های مناسب و نامناسب

منظور شما از کتاب نامناسب و ارزان چیست؟

■ کتاب از نظر ادبیات، تصویر، چاپ، گرافیک و صحافی ممکن است از استاندارد قابل قبولی برخوردار نباشد. کتابی با این خصوصیات نامناسب است. حالت اول این که می‌توان کتابی را ترجمه و اسکن کرد و با کاغذ و جلدی نامرغوب به چاپ رساند که همه‌ی این‌ها حداقل هزینه را دارد. حالت دوم این است که کار ترجمه و تألیف را به شخصی و یا گروهی بدهید که در کارشان متخصص باشند. این باعث می‌شود، وقتی مخاطب کتاب را باز می‌کند، متوجه شود کتاب ارزشمند است و با خواندن آن می‌تواند مفهوم را به خوبی درک کند و کتاب خالی از غلط علمی و ادبی است. رعایت همه‌ی این ویژگی‌ها مستلزم هزینه است. پس شما نمی‌توانید چنین کتابی را با تخفیف ۴۰ یا ۵۰ درصدی بفروشید. منظورم از کتاب نامناسب این است. همه‌ی مدیران و مسئولان جامعه وظیفه دارند که سطح علمی جامعه را بالا ببرند

که یکی از ابزارهای این کار کتاب است. البته صدا و سیما و مطبوعات هم مؤثرند. متولیان منادی تربیت وظیفه دارند، بودجه و امکاناتی را که در اختیار دارند، در جهت رشد فرهنگی به کار گیرند.

بهتر نیست مسئولین مدرسه و اعضای «انجمن اولیا و مربیان» متولی انتخاب کتاب باشند و با توجه به نیاز دانش‌آموزان و بودجه‌ای که دارند، کتاب بخرند؟

■ عملاً چنین طرحی قابل اجرا نیست. ما حدود ۱۰۰ هزار مدرسه داریم. مگر این که متمرکز عمل نکنیم. سابقاً خیلی از مناطق و مدرسه‌ها زیربار برگزاری نمایشگاه نمی‌رفتند. بنده سال‌ها پیش بعد از برگزاری نمایشگاه به یکی از مدارس تهران رفتم و دیدم کارتن کتاب‌هایی که برای برگزاری نمایشگاه فرستاده بودند، حتی باز نشده بود.

زمانی که ما دانش‌آموز بودیم نیز، نمایشگاه برگزار می‌شد که در آن زمان، معلمان ما را برای خرید کتاب راهنمایی می‌کردند. نظر شما در مورد نقش معلم و مسئولان مدرسه در برگزاری هرچه مؤثرتر نمایشگاه‌ها چیست؟

■ بله، قطعاً معلم نقش مؤثر و بسزایی دارد، البته به شرطی که خود او آگاه باشد. من در بحث‌های قبلی هم گفته‌ام که بچه‌ها مستقیماً برای خرید کتاب نمی‌روند. این موضوع طبیعی است، زیرا هنوز قوه‌ی تشخیص بالایی ندارند. به همین دلیل منطقی است از فردی آگاه کمک بگیرند.

آیا ناشران برای فروش کتاب‌هایشان مستقیماً و بدون واسطه با مدرسه‌ها در ارتباط هستند؟

■ بله، ممکن است هر مدرسه‌ای به دلیلی مانند این که تعریف ما را از دیگران شنیده است و یا به واسطه‌ی فهرستی که ما برایش فرستاده‌ایم، با ما ارتباط بگیرد که این دو نتیجه دارد: یا کتاب‌های ما را مناسب ندانسته و از خرید آن صرف‌نظر کرده است، یا برعکس، کتاب‌هایمان مناسب این مدرسه و نیازشان بوده است. مدرسه‌هایی هستند که به تعبیری مشتری ما محسوب می‌شوند.

به نظر شما بهتر نیست که برای برپایی نمایشگاه از این ارتباط مستقیم و بدون واسطه استفاده کرد؟ زیرا در این صورت، خرید کتاب توسط مدرسه‌ها از ناشرین آگاهانه‌تر صورت می‌گیرد.

■ آموزش و پرورش بیش از یک میلیون نیرو در بیش از هزار مدرسه دارد. اگر آموزش و پرورش خوب مدیریت کند، پیشنهاد شما منطقی و قابل اجراء است. اما خوب اداره کردن یعنی این که نیرویی را تربیت کند که آگاهانه کاری را شروع کند. مسئولین و مدیر باید کار را بشناسند. اگر مدیر یا معلم کتاب‌خوان نباشند، نمی‌توانند بچه‌ها را راهنمایی کنند. پس در درجه‌ی اول باید آن‌ها از لحاظ علمی در حد استاندارد باشند. در این صورت این طرح عملی می‌شود.